

डी.ए.वी पब्लिक विद्यालयः
अर्धवार्षिकी परीक्षा अभ्यासपत्रम् 2024-25

कक्षा – सप्तमी
समयः – होरात्रयम्

विषयः – संस्कृतम्
पूर्ण.संख्या – 50

निर्देशाः -

1. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः -
2. उत्तराणि संस्कृतेन एव लिखन्तु -
3. प्रश्नपत्रे खण्डाः सन्ति -
4. उत्तराणि क्रमानुसारम् एव लिखन्तु -
5. प्रश्नपत्रे चत्वारः खंडाः सन्ति I

खण्ड- क – अपठित अवबोधनम्- 5 अंकाः

1. अधोलिखितम् अनुच्छेद पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

राहुलजंतुशालाम् गच्छति। सः जनकेन सह गच्छति। तत्र सः सिंहम् पश्यति। सिंहः उच्चैः गर्जति। ततः सः मयूरं पश्यति। मयूरः उपवने शोभनं नृत्यति। सः वृक्षे वानरं दृष्ट्वा भयभीतः अस्ति। वानरः कदलीफलं खादति। एकः अन्यः वानरः अपि तत्र कूर्दति। जंतुशालायाम् अनेके मृगाः सन्ति। राहुलः सर्वान् मृगान् पश्यति प्रसन्नः च भवति। ततः सः गृहम् आगच्छति।

I. एकपदेन उत्तरत। एक पद में उत्तर दीजिए।) Answer in one word.)

(क) राहुलः कुत्र गच्छति (?)

1/2x2=1

(ख) केन सह :स (गच्छति?)

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत। संपूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए।) Answer in sentences.)

(क) मयूरः किं करोति?

1x1=1

iii) निर्देशानुसारम् उत्तरत-

क) जंतुशालायाम् पदे का विभक्तिः ?

1x3=3

ख) दृष्ट्वा पदे कः प्रत्ययः ?

ग) सर्वान् मृगान् अत्र विशेषण किम् ?

खण्ड ख – रचनात्मक कार्यम् 10 अंकाः

2. मञ्जूषातः उचितं पदं चित्वा पत्रं पूरयत-
मित्रम् प्रति निमन्त्रणम्

1x5=5

पश्चिम-विहारः
दिल्लीनगरम्
दिनाङ्कः X-X-12

प्रियमित्र अनुराग

सप्रेम

अत्रकुशलम्, तत्र अपि _____ भवेत्।

अग्रिमे सप्ताहे गुरुवासरे सप्तम्यां तारिकायां मम _____ अस्ति। सायंकाले षड्वादने गृहे

_____ आयोजितः। सर्वे बन्ध-बान्धवाः उत्सवार्थम् _____। आशा अस्ति त्वमपि

_____ सह समारोहाय आगमिष्यसि। एतस्मिन् अवसरे वयम् सर्वे _____ गास्यामः,

नर्तिष्यामः उत्सवस्य च आनन्दम् _____।

अहम् तव आगमनस्य _____ करिष्यामि।

पितृभ्याम् मम प्रणामाः।

मञ्जूषा – आगमिष्यन्ति, अनुभविष्यामः, प्रतीक्षाम्, मिलित्वा, नमस्ते, प्रियमित्रम्, परिवारेण, कुशलम्, प्रीतिभोजः, जन्मदिनम्।

3.

चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायाम् प्रदत्त शब्दानाम् सहायतया संस्कृतेन पञ्च वाक्यानि लिखत-

1x5=5

मञ्जूषा-

बालाः , वृक्षाः , क्रीडनकम् , आनंदिताः , क्रीडन्ति , अश्वः , भवनानि

अथवा

4.

मञ्जूषायाः शब्दं चित्वा अधोलिखितं संवादं पुरयत -

वन्दिता - हे महेश! भवान् किम् ----- पठति ?

महेश- अहम् रामायण पुस्तकम् ----- I

वन्दिता - रामायणस्य कः विषयः ----- ?

महेश:- अहम् सीता ----- विषयं पठामि I

वन्दिता - सीता विवाह विषयः अति ----- भवति I

महेशः - आम्

मञ्जूषा-

रुचिकरः, पठति, पुस्तकम्, पठामि, विवाह

खण्ड ग -अनुप्रयुक्त व्याकरणम्- 15 अंकाः

5.

रेखांकित पदानां सन्धि अथवा विच्छेदम कुर्वन्तु -

1/2X4=2

क) हिमालयः पर्वतराजः कथ्यते I

अ) हिमा+लयः आ) हिम् + आलयः इ) हिम+आलयः

ख) सः सुर+ईशः गच्छति I

अ) सुरश आ) सुरेशः इ) सुईशः

ग) दयानंदः आर्यासमाजस्य संस्थापकः आसीत् I

अ) दया_नन्दः आ) दया + अनंद इ) दया+ आनन्द

घ) शिवस्य अन्य नाम महेश्वरः भवति I

अ) महेश्वरः आ) महा+ईश्वरः इ) मह+ ईश्वरः

6. निम्न वाक्यानां बहुवचने परिवर्तनं कुर्वन्तु - 1/2X4=2
 क) बाला सरोवरं गच्छति I
 ख) अहम् संस्कृतं पठामि I
 ग) त्वम् कुत्र गच्छसि I
 घ) सः विदेशम् गच्छति I
7. रेखंक्ति पदानां प्रकृति प्रत्ययं विभाज्य संजोय्य वा लिखन्तु - 1x2 =2
 क) अहम् गुरुम् नम्+ कत्वाच् उत्तरं लिखामि I
 ख) बालकः कालांशम् प्रविश्य पठति I
8. उपयुक्त शब्दरूपद्वारा रिक्तास्थानानि पुरयन्तु - 1/2X4=2
 क) ----- पितुः नाम महेशः I
 अ) अहम् आ) मम इ) मया
 ख) रामः ----- पाठम् पठति I
 अ) विद्यालयाय आ) विद्यालयम् इ) विद्यालये
 ग) ----- फलानि सन्ति I
 अ) वृक्षे आ) वृक्षात् इ) वृक्षाय
 घ) मम संस्कृत ----- नाम श्रीमान् अस्ति I
 अ) शिक्षकाय आ) शिक्षकस्य इ) शिक्षकम्
9. उपयुक्त धातुरूपद्वारा रिक्तास्थानानि पुरयन्तु - 1/2X4=2
 क) बालकाः सर्वदा सत्यम् ----- I
 अ) वदति आ) वदामि इ) वदसि
 ख) त्वम् कुत्र ----- I
 अ) गच्छति आ) गच्छामि इ) गच्छसि
 ग) वयं संस्कृतं ----- I
 अ) पठिष्यन्ति आ) पठिष्यथ इ) पठिष्यामः
 घ) तत्र उपवने पुष्पाणि ----- I
 अ) विकसति आ) विकसामः इ) विकसन्ति
10. अव्यय पदानि चित्वा रिक्तास्थानानि पुरयन्तु - 1/2x4= 2
 (एव , अपि , तदा)
 क) सर्वदा सत्यस्य ----- जयः भवति I
 ख) यदा वर्षा भवति ----- मयूरः नृत्यति I
 ग) रामः ----- विद्यालयं गच्छति I
11. उपयुक्त संख्या पदानि संस्कृतेन लिखन्तु - 1x3= 3
 क) दशरथस्य ----- आसन् I (चतुर्)
 ख) ----- पुराणानि सन्ति I (18)
 ग) मम ----- दंताः सन्ति I (32)
 खण्ड घ - पठित अवबोधनम्-20 अंकाः
12. अनुच्छेदं पठित्वा उत्तराणि लिखन्तु - 5
 सः बालः विचारमग्नः अभवत् I सः अचिन्तयत् यदि भूयो भूयः घटस्थापनेन पाषाणशिलायाम् गर्तः अभवत् तदा किं पुनः पठनेन मम मतिः तीव्रा न भविष्यति ? इति विचार्य सः विद्याभ्यासे संलग्नः अभवत् I सः पुनः पुनः पाठान् अपठत् I पुनः पुनः लेखनस्य अपि अभ्यासम् अकरोत् I शनैः शनैः सः बुद्धिमान् अभवत् I सः परीक्षायां विशिष्टं स्थानं प्राप्तवान् I अधुना तस्य सहपाठिनः तस्य उपहासं न कुर्वन्ति अपितु आदरं कुर्वन्ति स्म I
 क) एकपदेन उत्तरत- 1/2x2=1
 अ) घटस्थापनेन गर्तः कुत्र अभवत् ?
 आ) पठनेन का तीव्रा भविष्यति ?
 ख) पूर्णवाक्येन उत्तराणि लिखन्तु - 1x2=2
 अ) पाषाणशिलायां कथं गर्तः अभवत् ?
 आ) शनैः शनैः कः बुद्धिमान् अभवत् ?
 ग) निर्देशानुसारम् उत्तराणि लिखन्तु - 1x2=2
 अ) तस्य सहपाठिनः तस्य उपहासं न कुर्वन्ति अपितु आदरं कुर्वन्ति स्म I अस्मिन् वाक्ये

कर्तृ पदम् किम् ?

13. आ) सः परीक्षायां विशिष्टं स्थानं प्राप्तवान् I अस्मिन् वाक्ये विशेष्य पदम् किम् ? 5
श्लोकम् पठित्वा उत्तराणि एकपदेन लिखन्तु -
विद्या विवादाय धनं मदाय शक्ति परेषां परिपीडनाय :I
खलस्य साधो विपरीतमेतत् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय :II
एकपदेन उत्तरत -
क) कस्य धनं दानाय भवति ?
ख) कस्य शक्ति ? परिपीडनाय भवति :
ग) कस्य विद्या ज्ञानाय भवति ?

अनुच्छेदं पठित्वा उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखन्तु-

- क) कस्य धनं मदाय भवति?
ख) साधो? :पडे का विभक्ति :
ग) विद्या पदे किम् लिंगम् प्रयुक्तम्?
निर्देशानुसारम् उत्तरत-
क) विद्या पदे किम् लिंगम् ?
ख) ज्ञानाय पदे का विभक्ति : प्रयुक्ता ? 5

14. छात्राः भोजनविषये परस्परं वार्तालापं कुर्वन्ति 5
छात्राः एकताः भवन्ति
अध्यापिका

भी छात्रः युष्माभिः क्रीडनं सम्यक् कृतम् न बारे

(अति उत्साहेन) कृतम् आचार्येण सम्यक् कृतम्।

अध्यापिका आगच्छता अधुना मिलित्वा वयं सर्वे भोजनं करिष्यामः दर्शय

भोजने किम् किम् अस्ति ?

सर्वे स्वयोजनं दर्शयन्ति पर कस्यापि समीपे रोटिका शाकम् नान आसीत्

अध्यापिका - : चिन्तन्तु कयन्तु न भोजनं किमर्थम् कुर्मः भोजनेन किं त ?

भोजनेन शक्ति प्राप्यते भोजन एवं शरीर कार्यकरोत-

एकपदेन- $1/2 \times 2 = 1$

क) कस्य विषये परस्परं वार्तालापं कुर्वन्ति ?

ख) सर्वे मिलित्वा किम् करिष्यन्ति ?

पूर्णवाक्येन - $1 \times 2 = 2$

क) शक्तिः कथं प्राप्यते ?

ख) सर्वे छात्राः किम् दर्शयन्ति ?

निर्देशानुसारम् उत्तरत - $1 \times 2 = 2$

क) वार्तालापम् पदस्य सन्धि विच्छेदम् किम् ?

ख) दर्शयन्ति पदे किम् वचनम् अस्ति ?

15. रेखांकित पदानाम् आधारेण प्रश्ननिर्माणम् कुर्वन्तु - $1/2 \times 5 = 2.5$ 2.5

अ) पशवः सिंहात् भीताः आसन् I

आ) पशवः गुहासु वसन्ति स्म I

इ) पशूनाम् संख्या न्यूनतरा अभवत् I

ई) छात्रः मातरम् अपृच्छत् I

उ) वृक्षाणाम् मूलानि पृथिव्यां भवन्ति I

16. उचित अर्थैः सह मेलनं कुर्वन्तु - $1/2 \times 5 = 2.5$ 2.5

अ) वृक्षाः खादित्वा

आ) भुक्त्वा भुमौ

इ) बहवः जलम्

ई) पृथिव्याम् तरवः

उ) रसम् अनेके
